
Flus Lura

Novella ta' Charles Clews

Il-Kulleġġ San Erardu kien imsemmi mhux biss għall-ambjent li kien fih, qalb il-ftit kampanja li għad baqa' vergni f'Malta, b'dawk is-sigari u għelieqi jhaddru madwaru, għall-kwiet li kien jirrenja, mad-dawra tiegħu, u għal-lokal imwarrab li kien fih, iżda għat-tagħlim speċjalizzat li kien joffri. Ukoll għan-nies, f'kull fergħa ta' kull professjoni, li harġu minnu, mghallma u mharrġa minn esperti fil-qasam ta' l-edukazzjoni.

L-istudenti, kollha wlied nies promineti, għonja u bosta minnhom ulied "Old Boys" ta' l-istess kulleġġ, kienu wkoll jispikkaw f'bosta "sports" bħal *cricket*, tenis, u *basketball*. Il-bosta tazzi u trofej fil-vestrini tar-rettur kienu xhieda ta' min jaf kemm-il rebħa.

L-għalliema, bosta minnhom lawrjati, kienu bl-imhatra min minnhom jagħmel l-iżjed unur lill-kulleġġ, u kemm fil-Mess, u kemm fil-"Board Room", kien ikun fihom għaxxa jiddiskutu, b'ton erudit, fuq kull sugġett li tista' timmagina. Għalliema ta' l-Ingliż, Taljan, matematika, Għarbi, Latin, u sugġetti oħra speċjalizzati, kienu kollha idea wahda, li jagħtu l-aħjar tagħlim lill-istudenti, mill-iżgħar sa l-oghla klassi.

Darba minnhom, f'ghodwa xitwija, meta r-riħ kien ivenven u jsaffar mas-sigari ta' madwar il-kulleġġ, qisu jimpika u jrid jaqlagħhom minn gheruqhom, wara li l-għalliema hađu l-*break* tagħhom, u min ha kikkra te u min kafè, u xi *sandwich*, ir-rettur qalilhom li ried ikellimhom!

Ilkoll ingabru fil-*Board Room*, u dan għarraffhom li kien irċieva telefonata li inkewtatu, li hassbitu. Ilkoll hasbuha li kienet xi telefonata anonima, bħal hafna li qegħdin jissemmew daż-żmien, iżda r-rettur assigurahom li ma kien xejn minn dan, anzi li min kien ċempel qallu ismu u kunjomu, li kien darba alljiev tal-kulleġġ, u li kellu jkun hemmhekk, quddiemhom, waqt il-hin ta' l-ikel ta' nofsinhar.

Ir-rettur kompli jghidilhom li hu xtaq li kollha, mingħajr eċċezzjoni, ikunu hemm meta jiġi dan il-bniedem biex ikellmu. Uħud mill-aktar kurjużi riedu jafu min hu dan it-tali, għalfejn ġej, u x'ried, iżda r-rettur, bis-solita kalma u manjieri tiegħu, qalilhom li huma jkunu jafu kollox, meta jkunu miegħu b'dak l-ex-student quddiemhom.

Tistgħu taħsbu kemm dak il-kliem qanqal mhux biss kurzità iżda anke ansjetà fl-għalliema kollha, speċjalment fl-għalliem tal-matematika li kien l-iżgħar wiehed fosthom, u li kien anke l-iżjed wiehed spirituw.

F'nofsinhar sewwa, l-għalliema kollha kienu jinsabu fil-*Board Room*, fejn sabu karta quddiemhom u *biro* maġenbha. Nofsinhar u hames minuti: taħbita

pulita fuq il-bieb tal-kamra, messagġier wera kemm xejn rasu. Rettur, hawn sinjur irid ikellmek. Qal li inti taf bih. “Ghidlu jghaddi,” qallu r-rettur.

Fil-kamra daħal raġel, ta’ xi tletin sena, mibrum mhux hażin, liebes pulit, b’dehra ta’ wiehed ċert minnu nnifsu. Ir-rettur kien f’nofs il-ġemgha, u dan ir-raġel resaq dritt lejha ...

“Dr ... L-Avukat Robert Mirabitur, jekk jogħġbok?”

“Kollni kemm jiena . Em. . . Ronald Mallia-Cassar?”

“Kollni kemm jien.”

“Inti ċempiltli l-bierah fuq dik il-biċċa xogħol li semmejtli, li qed tghid li ... Poġġi bilqieghda. Iva, allura ...”

U hawnhekk, dak ir-raġel, Ronald Mallia-Cassar, qisu kien qed jistenna lil xi hadd jiftahlu tapp, tapp ta’ flixxun li lest biex li hemm go fih johroġ sparat. “Jiena, kif naħseb li inti fittixt fir-rekords, issib li jiena *Old Boy*. U dawn isinjuri naħseb, huma *t-teachers* preżenti, hux veru ...?”

“Preċiżament,” wiegħbu r-rettur, “u nixtieq li tghidli quddiemhom dak li għedtli l-bierah bit-telefown.”

“Mela le, u ma għandi xejn la x’ nibża’ u lanqas x’ nahbi. Jien, sinjuri, qattajt hawnhekk hames snin. Hallast, jew hallasli l-papà tiegħi, il-*fees*, dejjem puntwal, hallast kull ma kien ikun mitlub ukoll bhala *extra*. Imma nista’ ngħid li ma tghallimt proprju xejn.”

“X’jigifieri?” talab spjegazzjoni l-ghalliem ta’ l-Ingliż. “X’jigifieri ma tghallimt xejn. Tort tagħna?”

“Bilfors,” wegħibhom l-ex-student. “Xejn nirrepeti, hallast daww il-flus kollha, u ma tghallimt xejn. Shabi kollha harġu, sabu professjoni, sabu impjeggi tajbin, pożizzjoni, u jiena xejn.”

“Għal xiex talludi dan in-nuqqas ta’ tagħlim?” staqsieh l-ghalliem ta’ l-Ingliż mill-ġdid.

“Ma tahsibx li hu tort tiegħek?” dahal fin-nofs l-ghalliem tat-Taljan.

“Tort tagħkom, żgur,” wiegħeb l-ex-student, “intom ma għallimtu xejn sewwa, kif għamiltu lil haddiehor.”

“Nassumu li l-fatti huma hekk, li ahna ma għallimniekx sewwa, li ma tajniekx edukazzjoni biżżejjed. Inti x’ tagħmel issa, x’ inhu l-impjeg li qieghed taħdem issa?”

“Assistent ma’ pompa tal-petrol, xogħol, li jista’ jagħmlu anke bniedem li ma jafx skola wisq.”

“Qed tghid int hekk għax jaqbillek,” qabeż hawnhekk l-ghalliem tal-Latin.

“Ma jaqbilli xejn, hej”, qalilhom l-ex-student, li issa beda anke jgħolli leħnu. “Jiena daww il-hames snin li għamilt hawn, għalija huma hames snin mohlija ... dak li naf, jiena, orrajt?”

“Imma kun ċar. Inti x’ inti tippretendi?” qallu r-rettur, li issa kważi anke hu beda jitlef il-paċenzja.

“Tajba din, irrid flusi lura!” qallu sod sod Ronald Mallia-Cassar. Hawnhekk, l-ghalliema, li kienu ghaxra, bdew jghidulu, bhallikienu, imma ma tghallimt xejn, ma dahhalt xejn f’ mohhok, xejn, proprju xejn? Fi ftit kliem, mistoqsijiet f’dan is-sens.

“Xejn, xejn,” wegibhom, “u rrid il-flus li hallast hawnhekk lura.” Ir-rettur issa dar fuq l-ghalliema, u talabhom biex jaghmlu xi mistoqsijiet, anke elementari, halli jaraw kif, u jekk hux veru li dan ma tghallem xejn f’kullegg speċjalizzat, ta’ fama bhalma hu San Erardu.

U kollha bdew jistaqsuh. Bada tal-Latin, li rċieva tweġiba banali. Ta’ l-Ingliż, tat-Taljan, l-istess. Ta’ l-istorja hareġ b’ mistoqsija li ebda Malti ma jizbalja: “Meta kien sar l-Assedju tat-Torok. Jew ahjar: meta sar l-Assedju tal-Maltin mit-Torok?”

“Assolutament ma nafx, tistaqsunx. Ma nafx...,” kienet it-tweġiba. Kollha, l-ghalliema kollha, intefghu biex jistaqsuh xi mistoqsija u jwegibhom l-istess, li ma jafx.

Fl-ahhar, b’ sinjal b’ rasu, l-ghalliem tal-matematika, wera li jrid ikellmu hu. U l-ohrajn hallewh, forsi aktarx b’ kurzità halli jaraw biex hierēg. U dan beda.

“Sur Mallia-Cassar, taf li talanqas lili, ikkonvinċejtni li ghandek raġun. Ghidli ara, kemm qed tippretendi?”

“Ara,” hawn hafu fil-kelma Mallia-Cassar ... “Nibdew: mitejn lira kull term ghal hames snin ... u bejn kontribuzzjonijiet ... u dan ...”

“U le mhux hekk ... Irridu ċ-ċifra sewwa aħna. Ara, hawn ha din il-karta u ghandek din il-*biro* ... Niżżel eżatt dak li trid, għodd kollox.”

Mallia-Cassar qabad il-karta, u beda jghid u jniżżel: “200 lira ghal tliet terms, 600 lira, u ghal hames snin dawn iġibu 3000 lira, u extras qisu ghoxrin lira kull term – sittin lira, u ghal hames snin iġibu 300 lira ... It-total ġieni tlett elef u tliet mitt lira ...”

“Prosit tassew,” qallu l-ghalliem tal-matematika. “Mela għallimniek xi haga, talanqas, għallimniek tagħmel is-somom. Tridx titlaq ‘il barra minn hawn ...”